



NE TÉGY ROSSZ FÁT A TŰZRE!



SZERZŐ: KOZA ANDREA

Ősszel, a fűtésszezon indulásakor minden évben előkerül a környezetbarát fűtési lehetőségek kérdése. Lehet létjogosultsága a 21. században, az ökotrendek és -elvárások idején egy több száz éves múltra visszatekintő fűtési berendezésnek, a cserépkályhának? Interjú Nagy Andrással, a Magyarországi Cserépkályhások, Kandallóépítők és Gyártók Országos Ipartestületének (MACSOI) elnökével.

Koza Andrea (K. A.): Mivel foglalkozik a MACSOI?

Nagy András (N. A.): 2005-ben a kályhásszakma érdekképviseletére és szakmai továbbképzésére, illetve fejlesztésére alapítottuk szervezetünket, amely civil szervezetként működik. Újraindítottuk a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarával együtt a mestervizsgáztatás rendszerét, kidolgoztuk a szakmunkásképzés tantervét. Létrehoztunk egy szakmai folyóiratot, a „Kályhás” újságot, és fejlesztettünk egy számítógépes programot a füstjáratok és a tűztér méretezésére, amivel a kályhatervezést könnyítjük meg. Jelenleg kb.100 magyarországi tagunk van. Szervezetünk tagja az európai kályhásszövetségnek.

K. A.: Ki készíthet fatüzelésű berendezést?

N. A.: Minden fatüzelésű berendezést (cserépkályhát, kandallót, kemencét, kerti sütőket és kéményeket) csak kályhás-mester vagy szakmunkás, vagyis kályhás végzettségű szakember készíthet. A szakmai felkészültséghez szükséges tüzeléstechnikai, környezetvédelmi, esztétikai, belsőépítészeti ismeret és érzék is.

A faszervezetű épületek fokozott tűzveszélye, a környezetvédelem (pl. szálló por környezeti terhelése) és a közel nulla energiaigényű épületek építésének követelménye miatt ma különösen sok az elvárás a szakmánkkal szemben.

K. A.: Ezek szerint több szakma találkozik a cserépkályhás-mesterséggel?

N. A.: Igen. Cserépkályhásképzés keretében lehet szakmai végzettséget szerezni, és ez tartalmazza a különféle szakmák

részismereteit is (pl. szellőzéstechnika, épületgépészet, belsőépítészet stb.).

K. A.: Honnan jött az indíttatás, hogy ezzel a területtel foglalkozzon?

N. A.: Édesapám és nagyapám is kályhás volt, keresztapám, nagybátyám és két testvérem szintén ezt a szakmát választotta. Én először kályhásszakmát tanultam, utána lett érettségim, majd magasépítési szakirányon diplomáztam. Mindkét szakmában folyamatosan dolgozom.

K. A.: A szálló por kapcsán gyakran hallani negatív előjellel a fatüzelésű berendezésekről.

N. A.: Sok kihívás éri a cserépkályhásszakmát, különösen a hozzá nem értő média oldaláról. Mindig méltánytalannak érzem, hogy ha a szálló por témája kerül elő, akkor azonnal azzal kezdik: a cserépkályhafűtést be kell tiltani. Példa erre Lengyelország, ahol idén januártól betiltottak minden szilárd tüzelést (szén, fa, faapríték, pellet), mert Brüsszel pert indított a strasbourgi Európai Bíróságon ellenük és további négy ország (Magyarország, Németország, Szlovákia, Bulgária) ellen, mivel rendszeresen meghaladják a levegőben állandóan jelen lévő szálló por mennyiségi határértékeit. Holott azt már 40 éve úgy tartja a kályhásszakma, hogy a fa ökológiailag megújuló energiaforrás. Két-három emberöltő alatt megújul, és ugyanannyi alapanyag képződik tartamos erdőgazdálkodás mellett. A fa elégetésekor szén-dioxid, üvegházhatású gáz keletkezik, de azt is tudni kell, hogy a fa

élete során beépíti a szén-dioxidot a szervezetébe szén formájában, és az oxigént visszajuttatja a környezetébe. A fa ebből a szempontból szén-dioxid-semleges. A fűtőértéke magas, így gazdaságos energiaforrásról beszélünk. Már csak azért is, mert helyben áll rendelkezésre, nem kell több ezer kilométerről ideszállítani.

A szálló por témájával az európai kályhásszövetség már 20 éve foglalkozik. Minden kályhásszakmai fejlesztés arra irányul, hogy minél magasabb hatásfokkal, minél kevesebb károsanyag-kibocsátással lehessen a kályhákban, kandallókban, kemencékben tüzelni. Erre kidolgoztak egy európai kályhaszabványt (MSZ-EN 15544) is, amely Magyarországon a MACSOI közvetítésével jelent meg. Eszerint a kályhát mint tüzelőberendezést CO, szervesen kötött szénvegyületek (fagázok), szálló por és hatásfok tekintetében méretezni kell. Az így méretezett kályha megfelel a legszigorúbb és a jövőben várható európai környezetvédelmi előírásoknak is.

K. A.: Mindezek ellenére a szálló por kapcsán mégis előjön a tüzelőberendezések problematikája. Mi lehet ennek az oka?

N. A.: Minden tüzelőberendezés bocsát ki káros anyagokat. Ezek közül a legalacsonyabb károsanyag-kibocsátással a fatüzelésű cserépkályhák rendelkeznek. A probléma azonban többrétegű. A kéményseprők készítettek egy felmérést, amely szerint Magyarországon kb. 1,1 millió szilárd tüzelésű berendezés van, ebből 300-400 ezer a cserépkályha és a kandalló, a többi háztartási vegyes tüzelésű kazán. A legtöbben a cserépkályha esetében a régi cserépkályhára emlékeznek, amelyben szénnel tüzeltek, pedig ma már csak fatüzelésű cserépkályha készül. A vegyes tüzelésű kazánok és kályhák nagy hibája, hogy a „vegyes” szó felhívás a keringőre. Sok ember a vegyes tüzelésű berendezést házi szemétegetőnek használja, és emellett még adott esetben szenet (lignitet) is éget benne.

Egy másik tényező, hogy a fatüzelésű cserépkályhánál a fa minősége is nagyon fontos. A Szent István Egyetemen néhány éve mérést végeztünk a nedves tűzifa koromkibocsátásával kapcsolatban. A vizes vagy frissen vágott fával történő fűtés esetén több mint duplája a koromkibocsátás, mint a száraz fával való fűtésnél, ami nagyon jelentős eltérés. Ezt a különbséget kellene leküzdenünk a tűzifa helyes tárolásával.

K. A.: A szemléletformálást hogyan tudják elősegíteni?

N. A.: Ipartestületünk rendszeresen tart szakmai fórumokat,



továbbképzéseket kályhásoknak, kandallósoknak. De részt veszünk a Herman Ottó Intézet (HOI) „Fűts okosan!” kampányában is, ahol eddig 10-12 országjáró előadást tartottunk. Ez a kampány kifejezetten a lakosságnak, a felhasználóknak szól, és idén is folytatódik. Kályhás újságunkban, honlapunkon és nemzetközi szakmai találkozóinkon is rendszeresen foglalkozunk a szálló por problematikájával.

K. A.: Mi a helyzet a fakivágás ellen küzdő környezetvédeőkkel?

N. A.: Látni kell, hogy a tartamos erdőgazdálkodásból eredő fa azon részéből lesz tűzifa, amely már nem hasznosítható haszonfaként. Az egészséges, megfelelő minőségű fából pedig bútor, építőfa, ablak, ajtó vagy papírgyári alapanyag készül.

K. A.: Mi az ökotüztér? Hol találkozhatunk vele?

N. A.: Ezt a technológiát a német és osztrák kályhások fejlesztették ki. A fatüzelésű berendezéseknél szinte minden a

tűztérben múlik. A tűzifa hamu- és szállópor-tartalma minimális. Az égés során azonban koromszemcsék is keletkeznek. Ha a tűztérben meg lehet növelni a hőmérsékletet, akkor ezek a koromszemcsék is elégnek. A fejlesztés első eredménye a biotűztér volt, ahol a hagyományos tűztérhez képest lyukakon jutott be az égéshez szükséges levegő a tűztérbe, különböző magasságban. A következő fokozat lett az ökotűztér, ahol négy sorban egymás felett érkezik az előmelegített égéslevegő a tűztérbe, ami szintén a fűtés hatékonyságát növeli.

Magasabb teljesítményt ad le a tüzelőberendezés, és kevésbé szennyezi a környezetet. Ez egy komplex hatás. Országjáró ökotűztér-készítői képzést tartunk a kollégáknak annak érdekében, hogy minél többen használják ezt a műszaki megoldást. Az európai kályhástestület most dolgozik azon, hogy minden tagszervezet alkalmazza az új módszert, amelyet most éppen Oroszországban tanítanak.

K. A.: Van-e hátránya az ökotűztér használatának?

N. A.: Készítéséhez több speciális samott-tégla és jelentős emberi munkaerő kell, de műszaki és környezetvédelmi szempontból csak előnyei vannak.



K. A.: Mennyivel növeli meg a költségeket?

N. A.: A hagyományos cserépkályhához képest 20–25%-kal drágább az ökotűzteres cserépkályha építése. Érdemes lenne az ilyen jellegű fejlesztést valamilyen állami támogatással segíteni, hasonlóan a napelemes vagy a hőcserélős fűtési módszerekhez.

K. A.: Van igény a lakosság részéről az ökotűzteres cserépkályhára?

N. A.: A családi házaknál 90%-ban épül kályha, illetve kandalló

tartalék fűtésekként, vagy már a tervezésnél eleve úgy alakítják, hogy a teljes ház fűtését megoldhatják velük.

Az ügyfeleim jelentős részét meg tudom győzni az ökotűzteres cserépkályha előnyeiről, hiszen segítségével a megrendelő függetleníteni tudja magát a gáz- vagy az áramszolgáltatótól.

A korszerűen, 21. századi technológiával megépített cserépkályha más meleget ad, mint egy radiátor vagy egy villanyfűtés. A cserépkályha a hőt sugározza, szemben a hőáramló keringtető rendszerekkel, amelyek a szálló port is keringtetik a lakáson belül. A cserépkályha ugyanúgy működik, mint a nap: átmelegíti azt, amit a sugárzása elér. Kényelmi funkciók is építhetők a cserépkályhához, mint például az ülőpadka. Ott üldögélve minden olyan betegséget, amelyet a termálvíz gyógyít, azt a cserépkályha is gyógyítja. Ilyen például a derékfájás, vesemedence-fájdalmak, gerincbántalmak, arcüreggyulladás.

K. A.: Jó megoldás ökotűztérrel kombinálni a passzívházak építési módszert?

N. A.: Ipartestületünk ezzel kapcsolatban is tart továbbképzéseket. A passzívházak esetében a teljes ház fűtése és melegvíz-ellátása megoldható cserépkályhával, puffertartállyal és napelemmel.

K. A.: Jön az ősz, fordulunk bele a fűtésszezonba. Készül az ipartestület valamilyen kampánnyal, lakossági tájékoztatással?

N. A.: A HOI-val közösen tájékoztató anyagot, prospektusokat, kisfilmeket készítettünk a lakosság részére a „**Fűts okosan!**” kampány keretében, amelyek az interneten is elérhetők, és készülünk vándorelőadásokra is. Emellett szervezetünk folyamatosan tájékoztatja a lakosságot a „**Ne tégy rossz fát a tűzre!**” című saját kampánya keretében. Az ökotűztérrel készülő cserépkályha a 21. század válasza a szállópor-kibocsátásra.

A kályhák és a kályhatörténet iránt érdeklődőknek a mai kályhás honlapokon kívül javasoljuk a Szentendrei Skanzen kályháinak, kemencéinek és tűzhelyeinek megtekintését. A Budavári Palotában, a Budapesti Történelmi Múzeumban még rövid ideig látható a *Szívmengető középkor. Kályhák és kályhacsempék a középkori Magyarországon (14–16. század)* elnevezésű időszakos kiállítás.